

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua otsikossa mainitusta asiasta.

Ensinnäkin haluamme huomauttaa, että luvitusjärjestelmän uudistamiseen liittyen on ollut ja on edelleen käynnissä useita yhtäaikaista lausuntopyyntöjä. Kokonaisuuden ja lakimuutosten vaikutukset käytäntöön on näin ollen vaikeammin hahmotettavissa.

Yleisesti toteamme, että hallitusohjelmaan sisältyvä luvituksen kokonaisuudistus on kannatettava, uudistuksen tavoitteet: päätöksenteon laadun parantaminen, ennakoitavuus ja tarve vähentää muutoksenhakua, ovat perusteltuja. Lapin kauppakamarin mielestä epäselväksi kuitenkin jää, toteutuvatko tavoitteet näillä säädösuudistuksilla.

Muutosten vaikutusten kokonaisuus on asian silppuuntumisen vuoksi haastavaa ja esitämme, että lainsäädäntökokonaisuutta arvioidaan erilaisista elinkeinoaloista lähtien. Muutosten arviointi esimerkiksi Lapille tärkeän kaivostoimialan näkökulmasta on täysin mahdotonta. Hallituksen esityksen kokonaisuus sisältää kannatettavia osia liittyen ympäristövaikutusten arviointien sisältöön, Natura-arviointien yhteenkytkemisellä ja lupaprosessien yhteiskuulemisilla. Pohjaesitys on kuitenkin laadittu vastaamaan perinteisten teollisuushankkeiden tarpeisiin, eivätkä vastaa kaivosten pitkien luvitusprosessien haasteisiin.

1 luku Yleiset säännökset

Luvituksen kokonaisuudistukseen linkittyy myös aluehallintouudistukseen, sekä Lupa- ja valvontaviraston sekä maakunta- ja kuntahallinnon tehtävänjaosta. Lapin kauppakamari pitää

erittäin tärkeänä sitä, että maakuntahallinnolla säilyy vahva rooli alueiden käytön ohjaustehtävissä, joka puolestaan vaikuttaa toimijoiden keskinäisiin toimivaltasuhteisiin luvituksen mahdollistamisessa. Luvitusprosessissa elinvoimakeskusten rooli jää epäselväksi. Luvitus tulisi säätää Lupa- ja valvontaviraston, maakuntien liiton ja kuntien tehtäväksi.

2 luku Yhteispisteviranomainen

-

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

Lupa- ja valvontaviraston resurssointi on tärkeää varmistaa. Nopealla ja ennakoitavalla luvituksella voi olla myös talouskasvua vauhdittava elementti. Yksi hyvä uudistus lakiluonnoksessa on viranomaisen velvollisuus antaa aika-arvio päätöksenteolle. Tämä on tärkeä toimi ennakoitavuudessa, mutta ei välttämättä sinällään nopeuta käsittelyä, varsinkaan jos lupaviranomaisen resurssit säilyvät samana. Esityksessä ympäristöluvitus menee parempaan suuntaan ja on erittäin tavoiteltavaa että samasta asiasta voi valittaa vain kerran. Lapin kauppakamari kuitenkin esittää huolensa oikeusasteiden valituskäsittelyiden viivästymiseen ja tarpeisiin nähden pieniin resursseihin. Ilman oikeuslaitosten käsittelyiden nopeuttamista luvituksen kokonaisuudistuksesta jää merkittävä osuus huomiotta.

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

Lapin kauppakamari kannattaa lupien yhteensovittamista koskevista muutosta, jos se parantaa prosessin ennakoitavuutta ja lyhentää prosessin kestoja. Esitämme kuitenkin huolestua luvitusprosessin liialliseen optimointiin liittyen. Olisikin tärkeää, että lainsäädäntö mahdollistaa riittävän joustavuuden hankkeen tyypistä tai tarpeista lähtien. Yhteensovittamisen mahdollisuudet tulisi arvioida hankkeen ennakkollisen neuvonnan yhteydessä ja näin ollen tehdä kunkin hankkeen sujuvoittamista koskevia yksilöllisiä ratkaisuja.

Esitämme myös, että kaivoslupahakemus ja kuntakaavoitus erotetaan toisistaan, kaavoitukseen liittyen raskaiden muutoksenhakumenettelyiden vuoksi.

5 luku Yhteiskäsittely

-

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee jatkossakin olla mahdollista tuoda arvioitavaksi erilaisia ja eri suuruisia hankevaihtoehtoja, näiltä osin pelkkä hanke valitussa laajuudessaan ja vaihtoehtona "hanketta ei toteuteta" eivät ole riittävät vaihtoehdot YVA-menettelyssä. Lisäksi YVA-menettely on

nykyisellään paisunut laajuudeltaan liian raskaaksi. Menettelyn tulisi koskea vain merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Laki vesilain muuttamisesta

-

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

-

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

-

Muut lakiehdotukset

Lapin kauppakamari kannattaa EU-säädösten mukaisten hankkeiden etusijamenettelyä (kriittisten raaka-aineiden asetus ja nettonollateknologia). Vihreää siirtymää edistävien hankkeiden etusijakäsittely vahvistaa Suomen toimia hiilipäästöjen vähentämiseksi, mutta ei kuitenkaan poista tarvetta nopeuttaa myös ei kriittisten –hankkeiden käsittelyä, koska teollisuuden hankkeilla on muita positiivisia vaikutuksia esimerkiksi talouskasvuun, aluetalouteen ja työllisyyteen.

Vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa on syytä pidentää vuoden 2030 saakka esityksen mukaisesti, sillä hankkeiden prosessit ovat joka tapauksessa pitkiä, eikä luvituksenkaan nopeuttaminen tarkoita sitä, että investointien vaatimia selvityksiä voitaisiin merkittävästi nykyisestä jouduttaa.

Muut kommentit

-

Ansala Liisa
Lapin kauppakamari